

Landelijk Doelgroepenmodel

Masterclass 1
De basis (het wat)

Ate de Boer
2025

sectorraad>go

voor gespecialiseerd onderwijs

Ate de Boer

Directeur Effectief Onderwijs

Adviseur en docent

Projectleider LDGM Sectorraad GO

Onderwijskundige

Ex-leerkracht sbo

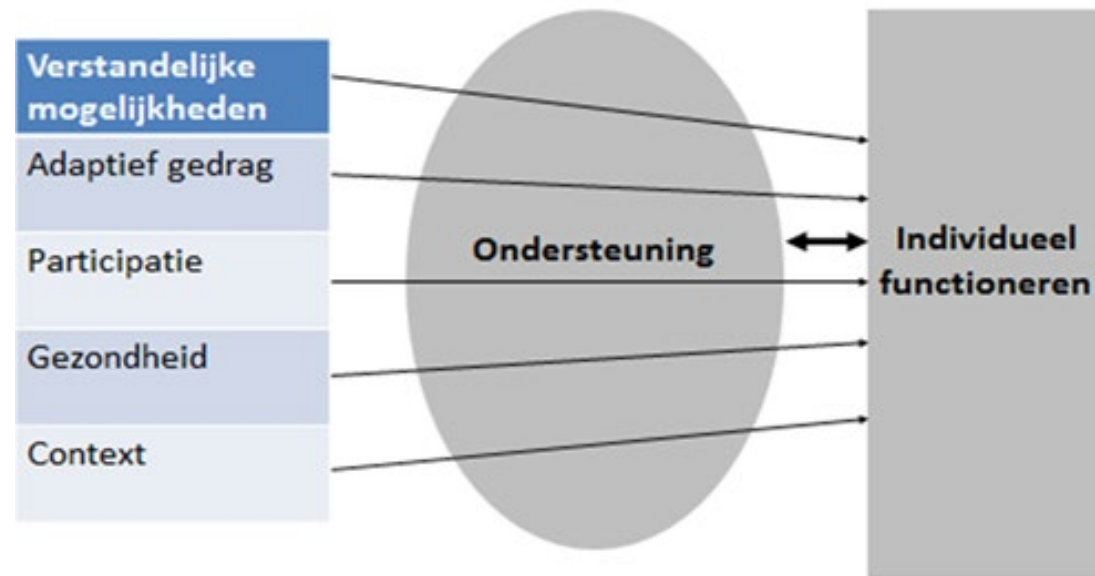

LDGM als basis voor het ontwikkelingsperspectief

1. Perspectief (uitstroom)
2. Onderbouwing (belemmerend en bevorderend)
3. Plan (doelen, aanpak, aanbod)

Uitgangspunten

LDGM = BESPREEKMODEL!

Profiel		1	2	3	4	5		6	7
Totaal IQ		< 20	20 – 34	35 – 49	50 – 69	70 – 89		90 – 110	> 110
Indeling inspectie		< 35		35 – 49	50 – 69	70 – 79	80 – 89	90 – 110	110 – 120 > 120
Ontwikkelings-niveau	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand
	Executieve functies	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand
	Communicatie	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand
Didactisch functioneringsniveau				FN <E3	FN E3-M5	FN E5-E6		FN M7-M8 Referentieniveau 1F	FN > M8 I-II Referentieniveau 1S/2F
Leerstandaard		Plancius niveau 1-6	SO-ZML niveau 3	SO-ZML niveau 6	SO-ZML niveau 9 Basisleerlijn niveau 4	Basisleerlijn niveau 6		Basisleerlijn niveau 8	Basisleerlijn niveau 10
Ondersteunings-behoefte	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
	Leren en ontwikkelen, incl. executieve functies	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
	Communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
	Fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
	Medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
Uitstroombestemming		VSO			PrO		PrO VMBO (BBL)		VMBO (KBL, GTL)
					VSO	VO	VSO	VO	VSO VO

Profiel		1	2	3	4	5		6	7	
Totaal IQ		< 20	20 – 34	35 – 49	50 – 69	70 – 89		90 – 110	> 110	
Indeling inspectie		< 35		35 – 49	50 – 69	70 – 79	80 – 89	90 – 110	110 – 120	> 120
Ontwikkelings-niveau	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand	
	Executieve functies	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand	
	Communicatie	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand	
Didactisch functioneringsniveau				FN E3-E4	FN M5-E6	Referentieniveau 1F Onderdelen 2F		Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F/4F	
Leerstandaard		Plancius VSO niveau 2	VSO niveau 6	VSO niveau 9	VSO niveau 12	VSO niveau 14		VSO niveau 16	Eindtermen VO	
Ondersteunings-behoeften	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning	
	Leren en ontwikkelen, incl. executieve functies	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning	
	Communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning	
	Fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning	
	Medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning	
Uitstroombestemming		Belevingsgericht	Taakgericht	Arbeidsmarktgericht Beschut werk	Beschut werk Arbeid	Arbeid MBO Entree		MBO 2-3-4	MBO 3-4 HBO/WO	
Uitstroomrichting		Dagbesteding			Arbeid			Vervolgonderwijs		

Doorontwikkeling LDGM

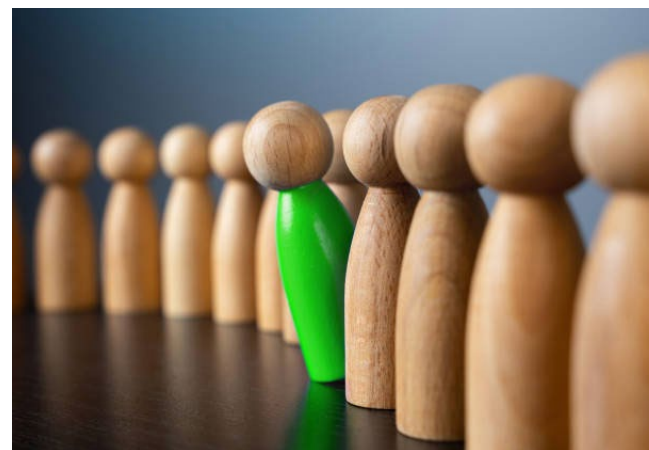
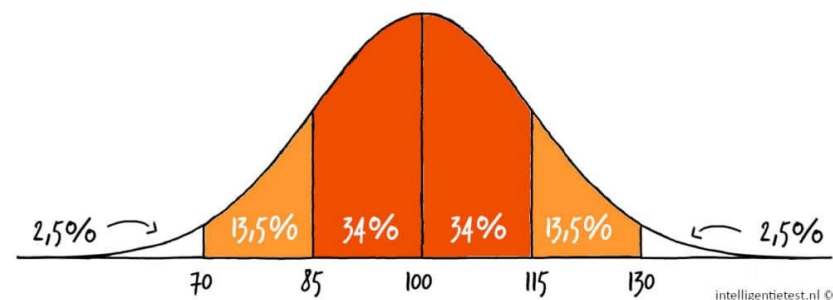
1. Het model
2. Pop-ups
3. Onderbouwing (praktijk en wetenschap)
4. (Voorbeelden ter inspiratie)

Profiel		1	2	3	4	5		6
Totaal IQ		< 20	20-34	35-49	50-69	70-89		90-110
Indeling inspectie		< 35		35-49	50-69	70-79	80-89	90-110
Ontwikkelings-niveau	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand
	Executive functies	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand
	Communicatie	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand
Didactisch functioneringsniveau		i	i	FN <E3	FN E3-M5	FN E5-E6		FN M7-M8 Referentieniveau 1F
Leerstandaard		Plancius niveau 1-6	SO-ZML niveau 3	SO-ZML niveau 6	SO-ZML niveau 9 Basisleerlijn niveau 4	Basisleerlijn niveau 6		Basisleerlijn niveau 8
Ondersteunings-behoefte	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel / matige intensiteit		Op afspraak / lichte intensiteit
	Leren en ontwikkelen, incl. executive functies	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel / matige intensiteit		Op afspraak / lichte intensiteit
	Communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel / matige intensiteit		Op afspraak / lichte intensiteit
	Fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel / matige intensiteit		Op afspraak / lichte intensiteit
	Medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel / matige intensiteit		Op afspraak / lichte intensiteit

IQ

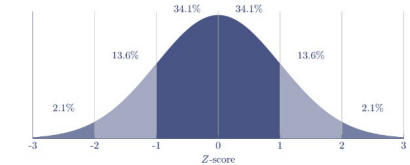
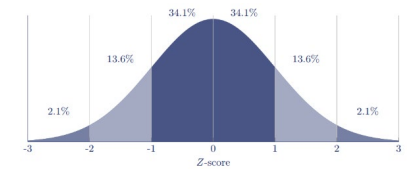
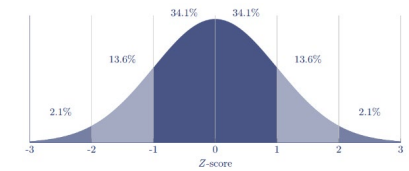
NORMAALVERDELING IQ-SCORES
NEDERLANDSE BEROEPSBEVOLKING

Ontwikkelingsniveaus

Didactische niveaus

Onderlegger didactische niveaus PO

Leerroute	1	2	3	4	5	6	7
Plancius en CED leerlijnen	Plancius niveau 1-6	ZML niv 3 PO niv 2	ZML niv 6 PO niv 3	ZML niv 9 PO niv 4	ZML niv 13 PO niv 6	ZML niv 16 PO niv 8	PO niv 10
Functionerings niveau			<E3	E3-M5	E5-E6	M7-M8	>M8 I-II
DLE			<10	10-25	30-40	45-55	>55
Passende perspectieven				PAPE 3	PAPE 2	PAPE 1	PAPE 1
Referentie niveau						1F	1S/2F

De onderlegger didactische niveaus po is bedoeld als een referentiekader t.a.v. het niveau per leerroute aan het einde van de schoolloopbaan basisonderwijs. De didactische niveaus kunnen op verschillende manieren worden geduid. Door een aantal voorbeelden uit te werken vanuit diverse casuïstiek, geeft het doelgroepenmodel handvatten voor het gebruik van de onderlegger in de praktijk.

Een school maakt zelf keuzes per leerling welk didactisch niveau wordt geambieerd en de (leer)route die naar het eindniveau leidt. Een uitsplitsing van het didactisch niveau per vakgebied kan eventueel in een ontwikkelingsperspectief worden verwerkt. De onderlegger bevat een toelichting van de terminologie die wordt gebruikt.

Ter illustratie een voorbeeld

Daan zit in groep 8 en volgt voor rekenen leerroute 3. Saar zit ook in groep 8, maar volgt leerroute 6. Hun leerstandaard verschilt. Dit is wat de twee leerlingen moeten behalen voor ze van school gaan:

Daan zit in groep 8 en volgt voor rekenen leerroute 3

- **Leerlijn:** Voordat Daan van school gaat, verwachten we dat hij doelen uit de CED-leerlijn op PO niveau 3 / ZML niveau 6 behaalt. Daarbij kun je denken aan het einddoel: 'Benoemt hele en halve uren en kwartieren op een klok met cijfers'.
- **Functioneringsniveau:** Als Daan een Cito-toets maakt, verwachten we dat hij deze onder eind groep 3 niveau scoort.
- **DLE:** Wanneer we deze Cito-score delen door het aantal jaren onderwijs dat Daan gevolgd heeft, verwachten we een didactische leeftijdsequivalent van lager dan 10.

Saar zit ook in groep 8, maar volgt leerroute 6 voor rekenen.

- **Leerlijn:** Voordat Saar van school gaat, verwachten we dat zij doelen uit de CED-leerlijn op PO niveau 8 / ZML niveau 16 behaalt. Daarbij kun je denken aan het einddoel: 'Brenge ordening in tijd aan vanuit geschiedenis, denkt van daaruit in eeuwen, jaartallen en rekent met jaren'.
- **Functioneringsniveau:** Als Saar een Cito-toets maakt, verwachten we dat zij deze ergens tussen midden groep 7 en midden groep 8 niveau scoort.
- **DLE:** Wanneer we deze Cito-score delen door het aantal jaren onderwijs dat Saar gevolgd heeft, verwachten we een didactische leeftijdsequivalent tussen 45 en 55.
- **PAPE:** Binnen passende perspectieven volgt Saar leerroute 1.
- Zij functioneert op het referentieniveau 1F.

In het doelgroepenmodel wordt alleen een uitspraak gedaan over het didactische niveau aan het einde van de basisschool. Over de tussenniveaus, de leerlijnen e.d. beslist de school zelf. Vaak heeft dit zijn uitwerking in het ontwikkelingsperspectief (OPP).

Ondersteuningsbehoeften

Onderlegger ondersteuningsbehoeften algemeen

LDGM	Zeer Intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit	Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
Algemeen	De leerling heeft structureel zeer intensieve ondersteuningsbehoeften de hele dag door.	De leerling kan op elk moment van de dag rekenen op intensieve begeleiding, individueel gericht of in een zeer kleine groep.	De leerling functioneert in een kleine groep en wordt individueel of in een subgroep voortdurend begeleid.	De leerling functioneert in een relatief kleine groep, waarbij regelmatig extra ondersteuning wordt geboden gedurende een les/activiteit, zowel individueel als in subgroep.	De leerling functioneert in een relatief kleine groep waarbij incidenteel extra ondersteuning wordt geboden gedurende een dag.	De leerling functioneert binnen de brede basisondersteuning en krijgt op afspraak lichte ondersteuning gedurende een week.	De leerling heeft geen specifieke ondersteuningsbehoeften.
	De leerling heeft een begeleider nodig die beschikbaar is en continuïteit biedt, waarbij de individueel benadering centraal staat ook binnen de zeer kleine groep.	Er is altijd (en direct) een begeleider in de nabijheid van de leerling beschikbaar, die betrouwbaar en voorspelbaar is.	Er is altijd een begeleider in de ruimte voor de leerling beschikbaar.	De begeleider is beschikbaar op het moment dat de leerling het vraagt of op initiatief van de begeleider.	De begeleider biedt incidenteel extra ondersteuning bovenop de standaard-ondersteuning in de relatief kleine setting.	De begeleider is op afspraak verschillende keren in een week beschikbaar voor lichte extra begeleiding individueel of in een subgroep.	

Toelichting onderlegger ondersteuningsbehoeften

De onderlegger ondersteuningsbehoeften geeft een kader voor het indelen van de mate van ondersteuning die een leerling nodig lijkt te hebben om te kunnen functioneren in een schoolse setting. Er is gekozen voor een algemene korte beschrijving, zodat iedere schoolsoort (po en vo) zich in de terminologie kan herkennen en er een gemeenschappelijke taal ontstaat t.a.v. ondersteuningsbehoefte ongeacht schoolsoort. Het nadeel van deze beslissing is dat een school geen expliciete handvatten krijgt t.a.v. het soort ondersteuning dat wordt gevraagd. De meer verdiepende onderleggers per domein worden uitgewerkt door scholen/ schoolkoepels zelf, aangezien veel scholen hebben aangegeven een eigen formulering te prefereren boven een landelijke expliciete formulering. Immers, intensieve ondersteuning van een zeer moeilijk lerende leerling krijgt veelal een andere invulling dan intensieve ondersteuning van een gemiddeld intelligente leerling met gedragsproblematiek, terwijl de intensiteit van de ondersteuningsbehoefte vergelijkbaar is. Verdiepende onderleggers per domein of per doelgroep zullen wellicht op termijn op de website van het LDGM worden geplaatst, indien daar behoefte aan is en er verdiepende onderleggers van goede kwaliteit zijn/ worden ontwikkeld. Een werkgroep LDGM zal in dit proces een actieve en regisserende rol spelen.

In de algemene beschrijvingen is geprobeerd om met een praktijkgerichte formulering concreet handen en voeten te geven aan de intensiteit van ondersteuning, al is het een inschatting die sterk afhankelijk is van de context waarin de leerling zich begeeft. De intensiteit van ondersteuning die de leerling nodig lijkt te hebben kan immers per dag, moment of setting verschillen. De ondersteuningsbehoefte wordt door de school ingeschat op een zo betrouwbaar mogelijke manier. Verschillende collega's, maar ook ouders en waar mogelijk de leerling zelf, kunnen (bv jaarlijks) een eigen inschatting inbrengen en de uiteindelijke keuze voor een bepaalde mate van ondersteuning is een beslissing die in overleg wordt genomen. Het karakter van het model is ook op dit gebied 'bespreekmodel'. Het maakt inzichtelijk hoe er (op dat moment) naar de ondersteuningsbehoeften van de leerling in een schoolse setting wordt gekeken.

Uitstroomperspectieven en richtingen

							matige intensiteit		lichte intensiteit		ondersteuning	
	Fysieke situatie	Ze er intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit		Geen extra ondersteuning	
	Medische situatie	Ze er intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit		Geen extra ondersteuning	
Uitstroombestemming		VSO			PrO		PrO VMBO (BBL)		VMBO (KBL, GTL)		HAVO / VWO	
					VSO	VO	VSO	VO	VSO	VO	VSO	VO

Versie september 2023

gespecialiseerdonderwijs.nl

	Fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit	Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
	Medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit	Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning
Uitstroombestemming		Belevingsgericht	Taakgericht	Arbeidsmarktgericht Besluit werk	Besluit werk Arbeid	Arbeid MBO Entree	MBO 2-3-4	MBO 3-4 HBO/WO
Uitstroomrichting		Dagbesteding			Arbeid		Vervolgonderwijs	

Versie september 2023

gespecialiseerdonderwijs.nl

Profiel		1	2	3	4	5		6	7			
Totaal IQ		< 20	20 – 34	35 – 49	50 – 69	70 – 89		90 – 110	> 110			
Indeling inspectie		< 35			35 – 49	50 – 69		70 – 79	80 – 89	90 – 110	110 – 120	> 120
Ontwikkelings-niveau	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand			
	Executieve functies	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand			
	Communicatie	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	Enige achterstand		Zeer geringe achterstand	Geen achterstand			
Didactisch functioneringsniveau				FN E3-E4	FN M5-E6	Referentieniveau 1F Onderdelen 2F		Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F/4F			
Leerstandaard		Plancius VSO niveau 2	VSO niveau 6	VSO niveau 9	VSO niveau 12	VSO niveau 14		VSO niveau 16	Eindtermen VO			
Ondersteunings-behoeften	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning			
	Leren en ontwikkelen, incl. executieve functies	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning			
	Communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning			
	Fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning			
	Medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel/ matige intensiteit		Op afspraak/ lichte intensiteit	Geen extra ondersteuning			
Uitstroombestemming		Belevingsgericht	Taakgericht	Arbeidsmarktgericht Beschut werk	Beschut werk Arbeid	Arbeid MBO Entree		MBO 2-3-4	MBO 3-4 HBO/WO			
Uitstroomrichting		Dagbesteding			Arbeid							

Gestructureerde professionele voorspelling

Betrouwbaar
NIET valide

NIET betrouwbaar
Valide

NIET betrouwbaar
NIET valide

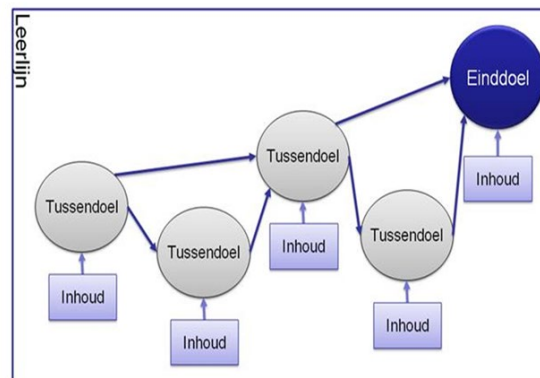
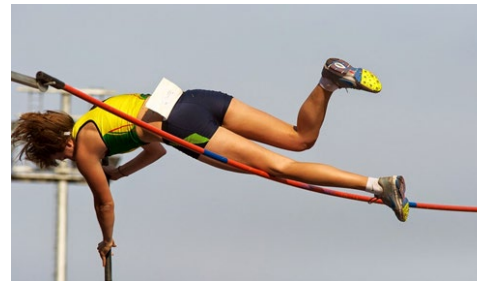
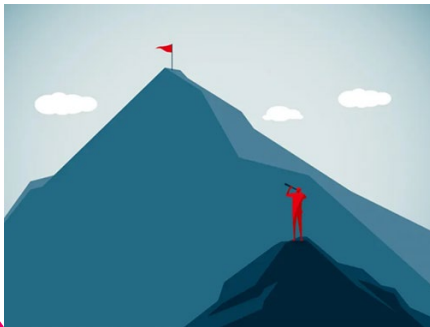
Betrouwbaar
en valide

<https://repository.tilburguniversity.edu/server/api/core/bitstreams/c9103243-caf6-4c77-a2b7-831ddbb7079a/content>

Persoonlijk
School
Collega's
Reguliere scholen
Samenwerkingsverbanden
(ondersteuningsprofiel)
Landelijk GO
Landelijk algemeen

Fundament voor passend onderwijs

Onbetrouwbaar en
niet valide

Onbetrouwbaar,
maar valide

Betrouwbaar, niet
valide

Betrouwbaar én
valide

Risico's

Samengevat huidige waarde LDGM

1. Eerlijk in kaart brengen leerlingen (GO)
2. Zichtbaar maken complexiteit
3. Bespreekbaar maken perspectief
4. Inzichtelijk voor ouders (leerlingen)
5. Basis voor opp
6. Basis voor afstemming taal
7. Basis voor (eerlijke) verwachtingen
8. Houvast voor aanbod/ aanpak
9. Ondersteuningsbehoefte als factor
10. Voor professioneel debat (zicht op ontwikkeling)

Volgende Masterclass deel 2

[Dank voor uw aandacht!](#)

www.doelgroepenmodel.nl

a.deboer@effectiefonderwijs.nl

n.jongsma@effectiefonderwijs.nl